

GIÁ BÁN	
SONG-PHAP	KHOAI-QSOC
Mỗi năm: 1.000	8đ
Mỗi tháng: 2.00	2.00
Mỗi tháng: 1.00	2.00

Mua báo phải trả tiền trước.
Thứ tự mua báo ghi cho M. TRẦN
DINH-PHIEN. Ai đóng quảng cáo
về riêng xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

CÁC MIỀN TIỂU CHỦ ĐỂ
HƯƠNG - THÚC - KHÁNG

QUA - LÝ
TRẦN - ĐÌNH - PHIEN

LA VOIX DU PEUPLE

聲

民

BÁO QUÁN
Đường Đông-Ba, Huế
Giá: thép số 62
Giấy: thép: TIẾNG-DÂN - Huế

CỨU HOẠN VÀ PHÒNG HOẠN

Loài người ở trong vũ trụ, chưa kể chuyện khác, chỉ nói về cuộc sinh hoạt đối với thiên tai, thi trọn đời và đời họ sang đời kia, cứ dùng mãi trong giữa trận giặc mà phải lo ngay ngay chống chọi luôn luôn. Trừ ra một đời xứ khi lành đất tốt, nắng thuận mưa hòa, được thu thái, còn ngoài ra thì đâu đâu cũng khó nhọc về sự tự vệ đó; mà nhút là ở xứ đất nước hẹp hòi, khi hậu bất thường thì cái cuộc sinh tồn rõ là gian nan; quanh năm suốt tháng chỉ chăm một việc đổi đổi với thiên tai mà không thấy khi nào là khi hòi, không còn công phu và thi giờ mà bùn đến chuyện gì nữa. Ở nước Nam ta mà về miền Trung Bắc-kỳ (Nam-kỳ cũng có, nhưng xưa hơn), chính là nằm vào tình cảnh nỗi trên.

Nhưng ta thuở nay là một nước dân tộc chuyên về nghề nông, chỉ ăn nhờ hoa lợi trên mảnh đất mà sống, mà cái nạn hạn và lụt không năm nào không có. Kể từ đời tổ tiên ông bà ta cho đến ta, về việc cứu hoạn và phòng hoạn cũng đã lưu tâm đến chứ không phải là không, như trái mẩy triều việc đê-chánh & Bắc-kỳ đều xem là một việc trọng yếu, các nơi thi đấu có xã thương nghĩa thương v.v.. Ngày nay phục thuộc dưới quyền Bảo hộ thi dân thủy nhập diều, dập dè ngăn nước, cũng đã thi hành, nhân dân cũng có nhớ đó mà thay được nhiều, dù dò ai tung con mìn. Thế mà bác thẩn Hẹn-bạt cũng con quý Thủy-bá kia không kiêng nê chút nào, cứ deo theo chun ta mà quay rối mải mải. Đứng kè đầu xa, chỉ kè trong khoảng năm mươi năm nay, mồ hôi nước mắt cùng máu mồ của người mình, bị con ma nồng kia đốt di cung còn ít, chờ bị tướng giặc lụt nọ cuồn theo giòng nước, không biết có triều nào mà kệ. Đau đớn thật! thảm hại thật!

Cái nạn bão lụt thường năm, không năm nào khói, mà mỗi lần xảy ra, trên thi hành phủ xuất tiền cứu giúp, dưới thi các nhà hảo hảo, các hội các sở cùng các đoàn thể đặt ra cuộc nỗ lực kia để thu tiền mà tư trợ, cho đến các nhà từ thiện, các người hảo tâm, kệ nhiều người, chung cùng nhau mà đỡ với bá con sinh em trong lúc nguy nan. Cả khô trên đường, mội

gáo nước cũng là ơn tể độ, trong nỗi kiệt gáo, một bát cơm cũng đã là đức tài sinh; người được của giúp vẫn nhận làm ân nhân, mà người xuất liền ra cũng đáng cái tên là bát bình.

Sao-lực
Vịnh Lê-thái-Tô
(Ca trù)

Điều bạn
Thoát khỏi nghe tin giật nảy minh,
Thôi thôi thi cũng kiếp phà sinh.
Trăm năm thân thế con ngày trăng.
Bảy thước ngang lảng nắm cổ xanh.
Mới biết thác trong hòn sóng dục.
Chán cho chịu nhục lại cầu sinh.
Suối vàng bạc có dư hàng lệ.
Khúc họ trân-gian nỗi bát bình.

Vịnh Lê-thái-Tô
(Ca trù)

Ký hửu giang son nghỉ hửu chủ.
Hỏi xưa nay như Lê-tô mấy ai
không?
Vạch giới Nam théi một tiếng dũng,
Cờ Lam-Nhânh anh hùng bay phai
phai.
Sóng quắc quơm thằn hoa một lưới
Bầu Lều-thắng ơi hời! dâ lia thái!
Hai tay không mà gãy nổi phong
vấp.
Anh hùng thê mới xoay vẫn nên
thê các.
Vạn-cô luu danh u chủng lọc.

Thiên thu tuyết hán thử giang-sơn.
Đá phong ba tặc dâ đầu sơn,
cũng sói sán, mà phòng hoạn
thi thương trè lười. Không
những thế mà thối, cứu hoạn
la việc làm thời, gấp đầu làm
đó, được chứng nào hay chứng
này, không phải chăm sóc lâu
dài; còn phòng hoạn thi phải
cố qui mô, sắp đặt, một cách
lâu dài. Đãi dè cứu hoạn và
phòng hoạn khác nhau như
thế.

Tựu trong một lúc tạm thời
mà xét thi việc cứu hoạn là
việc phải nghĩa, việc đáng làm
và cũng có hiệu quả; song nói
về cách lâu dài bền vững thi
cách phòng hoạn có chắc chắn
khi thi hoan.

Sao vậy? Tai nạn lụt bão ở
xứ Trung Bắc-kỳ ta không
phải là năm nào cũng có sao?
Ta thử ngồi co tay mà tính thi
sang năm, sang năm nữa, cho
đến luôn luôn năm năm, mười
năm, trăm năm, vò sáu năm
về sau, cái nạn xảy tới như
khoảng mấy năm nay, có năm
nào là năm đồng bào ta khỏi
bi cái khổ lầm than trời nỗi đó.
Cái nạn này qua rồi cái nạn
khác kế đến, mà mỗi một ký
nạn tới, chúng ta lại cứ làm
cách cứu giúp như ngày nay,
không phải là cách có tức
hay sao? Huống trong sự cứu
giúp cũng có xây rã dồi
chuyển lối thoi, những tiền
người đưa ra mà đi cho tới tay
người bị nạn lại còn phải rời
dường rời sá, không phải là lit.
(Như kỳ giáp lụt Thanh-hoa
năm trước, có hội hát được
300\$ mà chỉ giúp được mấy
chục đồng; còn việc phát lanh
lối thoi, cũng có thanh chay nọ
kia. Vâ lại một lần quyên góp,
xin phép xin giấy, nhiều người
cô lòng tôi mà lấy làm phiền
lại sợ mang tiếng, mà không ai
chiếu ra dài đường v.v.)

**Văn đề « thương lưu
bản xứ »**
Khóa thi cao-dâng-sinh-hoc (diplome)
& Quốc-hoc năm ngoái, có bài luận
quốc văn đề là « Ai là thương lưu
trong nước? ». Có câu hỏi sinh-hoc
bàu nói rằng: muôn biết là thương
lưu thi phải có một cái thước
đo « xương sống ». Song vì
đều rệu nói rõ rất lạ, lại không
cái-nghĩa rõ cái thước ấy phải
theo cách gì, nên bị quan trường
dành 0 (zero), phải hỏng.

Nhưng biết đâu câu hỏi sinh-hoc
là một người liên-trí!! Nay vẫn-de
« thương lưu bản-xứ » đã xuất hiện,
mà Hội đồng trường địa đã trao cho
quan Toàn quyền cái trách-nhiệm
lựa-chọn.

Thế là cái thước do xương sống
của cậu học sinh ấy có nhịp thiết
địnhchung? Vì hạng thương lưu mới
này, & xá ta cũng khó chọn lắm.

A. B.

Hãy xem mục « GIA-DỊNH
GIÁO-DỤC » ở trang ba, vì
cha mẹ, anh chị, ai có con em
mà muốn cho nó nên người thi
lý minh phải biết cách giao no
lời thuở còn nhỏ

Những điều như thế cũng
thường thấy luôn, ký giả không
phải cho việc cứu hoạn là
không nên làm, song xin thưa
một điều rằng: đều đó chưa
phải là cách hoàn toàn vững
bền lâu dài vậy. Vậy thi nên
thế nào? Chúng ta phải lo
cách phòng hoạn mới được.

(Còn nữa)

X. X. X.

GÂN TẾT ! GÂN TẾT !

Thường năm gần Tết các nhà
buôn kiêng số cuối năm. Nhà là nhà
báo cũng thế, độ này các ngài mua
báo gửi trả tiền sớm, bán báo rất
cầm cái thành tích của các ngài,
và có ghi tên bằng vàng: e tên báo
nhận rồi e độ thay giấy biên lai,
song cũng còn nhiều ngài quên
chưa gửi trả nên bẩn hào xin nhắc.

Các ngài đại lý báo, và
sách bán được báo nhiêu, còn lại
báo nhiêu, xin gửi tiền và trả về lại
cho bẩn quan đồng tiền việc số sách
về cuối năm.

Tiếng-Dân

Bàn qua hai chữ
giá-trị
(Trả lời bạn đồng nghiệp
Thần-chung)

Bản-báo số 234 ra ngày 23 November
bài xé-thuyết « Một mối cảm
tưởng đối với kỷ hội lần đầu tiên
của Hội-dồng Đông-dương kinh-tế »
biết mấy câu trong bài: « Một bài
đầu đã có chuyện đáng buồn, của
báo Revue Franco-americaine, có nói:
một bài báo làm mồi giá-trị cái hội
đồng ấy v.v. Một bài báo đồng nghiệp
Thần-chung, bàn về chuyện ấy nói
diễn luân của báo báo có thể
làm cho những bạn vòi sú nấp
mìn mà cho câu nói « mồi giá-trị »
là nói chơi v.v.. Lời qui báo trách,
bàu là đáng phục, song thuở này
những chuyện vòi sú, có nơi nào là
nơi nấp kín được, đều đó không
phải lo. Còn chữ giá-trị mà ký giả
nói đó vẫn hâm có bài nghĩa :
một là nghĩa rộng lớn, hai là nghĩa

Các nước dự vào hội-nghi Hải
quân có năm nước lớn là Mỹ, Anh,
Pháp, Nhật và Ý (Đức không dự vì
sau chiến-tranh, bpa-trò Versailles
bắt Đức phải giảm binh-liên). Trước
khi di dự hội-nghi, các nước
cô ban riêng cùng nhau.
Theo nghĩa rộng thi thuở này
Hội-dồng ở xứ ta xuất hiện đã
nhieu, mà xét trong dư luận cũng
đó ý thi chưa có cái nào mà da số
người minh gởi lòng tin nhiệm.
Vậy chữ giá-trị lớn kia chưa có thể
gia cho các hội đồng đã sẵn có
dược. Theo tám lý của loài người,
bàu vòi sú sống, dã không trúng
vào các hội-dồng sẵn có thi tất
phải già-dinh một cái khác mà gởi
những mối hy vọng hoặc như Hội
đồng chua xuất hiện, hoặc mới xuất
hiện mà mang với cái huy hiệu tối
như Hội-dồng kinh-tế nói trên;
ký là tám lý tự nhiên (trừ ra những
người không cho việc ấy là việc
cô quan hệ). Ông Trang - từ nói
rằng: « ở trong bang trông rồng
vàng, nghe tiếng như chun người
đi mà mừng / 雖人有矣 / . Áy là
một nghĩa.

Còn theo nghĩa hẹp thi giá
trị không có như định, một cái
xe ô-tô tốt đáng giá muôn vạn
đồng, với một cái xe bò - ết
(rouette) đàng giá hai trai, thi xe ô

Ông Mac Donald vì vậy nên rất
nhiệt thành về văn-dè tài-binh.
Ngày 4 October năm nay, ông sang
Hoà-thịnh-Dốn (Washington, thủ
đô Mỹ), cùng tổng-thống Mỹ là
Hoover mở cuộc đàm-phán. Hai
bên đã hiệp-dịnh cùng nhau nhiều
đều trọng yếu. Xưa nay, hải-quân
Anh chiếm giải nhau trong thế-giới;
chinh-sách Anh thường lấy nguyên
nghĩa này làm cối-tiến: hải-quân Anh
phải dù sức mà không lại hải-quân
của hai cường-quốc lớn nhất hòn
đất chung-hình. Chinh-là
ông Kellog (bộ-trưởng Ngoại-giao
Mỹ) hò-hò hòa-binh và cầm viết
ký hàn Công-trúc Phi-chiến, & th-
quốc ông người ta đương trú-tinh
để đóng thêm chiến-hạm. Chương
trình hải-quân nói trên rất rộng,
như Mỹ làm xong thi thế-lực hải
quân Mỹ rất mạnh; Anh có muốn
deodudu theo cũng không thể được.
Vì vậy, ông Mac Donald lấy làm lo
cho vận-mệnh hải-quân Anh, bèn
đóng ra xưởng a tài-binh & để mong
giải-quyet vấn-dề khó khăn ấy.

2) Lại một lè nữa là các nước
a theo dân-tộc-irja của Anh, địa-đi
đối với Mỹ có bờ môt-thiền xay-en
thông-hor (như Gia-nhânh-Đại (Canada),
Ue-châu, v.v...). Nếu một
mai, xảy ra Anh Mỹ chia-tranh
thì Anh phải không kí iới chiết-thiet
hại về đường đó rất nhiều.

(Còn nữa)

X.

